

TEKST 208: Pave Innocens d. 3. fordømmer plyndringen af Konstantinopel

5 *Pave Innocens d. 3. var initiativtager til Det 4. Korstog, der havde som mål at generobre Jerusalem. Men i forbindelse med forberedelserne til Det 4. Korstog blev korstogshæren samt den venedianske flåde, der skulle transportere korsfarerne til Det Hellige Land, imidlertid involveret i byen Venedigs udenrigspolitiske konflikter i Adriaterhavet samt interne byzantinske tronstridigheder. Pave Innocens d. 3. var imidlertid stærkt imod, at korsfarerne involverede sig i andet end kampene i Det Hellige Land og forbød dem derfor at drage til Konstantinopel (se tekst 206). Denne formaning nåede dog ikke frem i tide og korsfarerne drog til Konstantinopel med lovning om støtte og belønning fra den byzantinske tronprætendent Alexios Angelos. Da korsfarerne grundet intriger og interne byzantinske kup ikke opnåede den lovede støtte, angreb og plyndrede de byen i 1204 (se tekst 207). Pave Innocens var rasende over denne udvikling og skrev derfor nedenstående brev til den pavelige udsending, der deltog i korstoget. Der var dog ikke meget paven kunne gøre og han måtte acceptere det nye latinske styre, der regerede Konstantinopel frem til 1261.*

15 Til Peter, kardinal af St. Marcellus, pavelig udsending.

Vi er ikke så lidt forbavset og foruroliget over at høre, at du samt vores elskede søn, kardinalen af St. Praxida og pavelig udsending, i frygt for de truende farer i Det Hellige Land har forladt provinsen Jerusalem, som er i så stor nød, og at du er taget med skib til Konstantinopel. Og nu ser vi, at det, vi frygtede, er sket – og det, vi gruede for, er hændt. [...]

25 Hvad angår dig, der burde have søgt efter hjælp til Det Hellige Land – du som både med ord og gennem dit eksempel burde have vækket de andre til at bistå Det Hellige Land – så er du på eget initiativ sejlet til Grækenland, idet du i dine fodspor ikke kun har efterladt pilgrimmene¹ i oprør, men selv de indfødte fra Det Hellige Land, der kom til Konstantinopel, idet de fulgte vor ærværdige broder, ærkebiskoppen af Tyrus. Efter du forlod det, forblev Det Hellige Land blot for mænd og blottet for styrke. På grund af dig er landets nuværende tilstand værre end dets foregående tilstand, for alle dets venner forlod det sammen med dig. Der var heller ikke nogen hengivne til at trøste det. [...]

35 Vi var ikke så lidt ophidset, og med god grund handlede vi imod dig, fordi du var faldet for dette råd,² og fordi du havde forladt det land, som Herren havde indviet med sin tilstedeværelse. Det land, hvori vor Konge på vidunderlig vis udførte vor frelses mysterium. [...]

40 Det var din pligt at tage dig af din udsendelsesopgave og nøje overveje, ikke at erobre Konstantinopels imperium, men derimod at forsvare, hvad der er tilbage af Det Hellige Land, og med Herrens tilladelse, genoprettelsen af det, der er gået tabt. Vi gjorde dig til vores repræsentant, og vi udsendte dig for at vinde, ikke timelige, men derimod evige rigdomme. Og til dette formål sørgede vore brødre i tilstrækkelig grad for dine behov.

¹ Formodentlig de korsfarere, der var ankommet til Det Hellige land, mens hovedstyrken var sejlet til Konstantinopel.

² Dvs. det forslag og tilbud, som den byzantinske prins Alexios Angelos (d.4.) fremsatte, om at ville belønne korsfarerne og støtte korstoget, hvis de drog til Konstantinopel og hjalp ham med at vinde tronen.

Vi har just hørt og af dine breve erfaret, at du har fritaget alle korsfarerne, der er blevet for at forsvare Konstantinopel fra sidste marts til nu, fra deres pilgrimsløfter og fra deres korsfarerforpligtelser. Det er umuligt ikke at vende sig imod dig, for du hverken burde eller kunne yde en sådan fritagelse. Hvem foreslog dig noget sådan, og hvordan kunne de nogensinde føre dit sind på afveje? [...]

Hvordan skulle den græske kirke³ blive bragt tilbage til kirkelig forening og hengivenhed for pavestolen, når den er blevet plaget af så mange trængsler og forfølgelser, at den i latinerne⁴ kun ser et eksempel på fortabelsens og mørkets gerninger, så den nu, og med god grund, afskyr latinerne mere end hunde? Hvad angår dem, der skulle søge Jesu Kristi mål og ikke deres egne mål, så drypper deres sværd, som de skulle have brugt mod hedningene, nu med kristent blod, idet de hverken har skånet alder eller køn. De har begået incest, utroskab og hor for øjnene af menneskeheden. De har udsat både fruer og jomfruer – selv dem, der var viet til Gud – for drenges beskidte lyster. Idet de ikke var tilfredse med at bryde ind i det kejserlige skatkammer og plyndre fyrsters og laverestående mænds ejendele, lagde de også deres hænder på kirker-nes skatte og, hvad der er mere alvorligt, på selve deres ejendomme. De har endda revet sølvplader fra altrene og har hugget dem i stykker [og fordelt dem] imellem sig. De har skændet de hellige steder og har røvet kors og relikvier.

Desuden, under hvilket angivende kan vi påkalde de andre vestlige folkeslags hjælp til Det Hellige Land og bistand til Konstantinopels imperium, når korsfarere efter have opgivet den erklærede pilgrimsrejse vender tilbage til deres hjem med syndsforladelse? Når de, der plyndrede det førnævnte imperium, vender tilbage og kommer hjem med deres byttet fri for skyld? Vil folk ikke få den mistanke, at disse ting ikke er sket på grund af den hermed forbundne forbrydelse, men på grund af din gerning? Lad ikke Herrens ord blive kvalt i munden. Vær ikke som en stum hund, ude af stand til at gø. Lad dem hellere udtale disse ting offentligt, lad dem protestere foran alle, således at jo mere de bebrejder dig foran Gud og på Guds foranledning, jo mere vil de ganske simpelt anse dig for at være forsømmelig. Hvad angår det venetianske folks syndsforladelse, der fejlagtigt blev accepteret imod de kirkelige regler, vil vi ikke på nuværende tidspunkt gå i rette med dig. [...]

Givet d. 12. juli

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

Pave Innocent d.3., Ep. 136 (*Patrologia Latina* 215, 669-702), her efter J. Brundage: *The Crusades: A Documentary History*. Milwaukee (1962), s.208f.

³ *Den græske kirke*: den kristne østkirke, dvs. den ortodokse kirke. Pavekirken (den katolske kirke) i Rom og den ortodokse kirke med patriarken af Konstantinopel i spidsen havde gensidigt fordømt hinanden efter Det Store Skisma i 1054.

⁴ *Latinerne*: dvs. tilhængerne af den vestlige romerske pavekirke.